

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ &
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ**

**ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ
Τμήμα Βυζαντινών & Μεταβυζαντινών
Αρχαιοτήτων και Μουσείων**

Ταχ. Δ/ση: Επαμεινώνδα 10 – Αθήνα

Ηλεκτρ. Δ/ση: efakyk@culture.gr

Ταχ. Κώδικας: 105 55

Πληροφορίες: Δημήτρης Χατζηλαζάρου

Τηλέφωνα: 22850.22525, 210.3310966

Ηλεκτρ. Δ/ση: dchatzilazarou@culture.gr

- ΠΡΟΣ:** 1. κ. Δημήτριο Λιανό
Δήμαρχο Νάξου και Μικρών Κυκλάδων
Χώρα Νάξου, 84300, Νάξο
naxos@naxos.gov.gr
d.lianos@naxos.gov.gr
2. Ιστοσελίδα : Mononews.gr
Λεωφόρος Μεσογείων 2-4, 11527, Αθήνα
press@mononews.gr,
office@mononews.gr
3. Ιστοσελίδα : Naxostimes.gr
Άγιος Μηνάς Χώρα Νάξου, 84300, Νάξο
naxos@naxostimes.gr
4. Ιστοσελίδα : Naxospres.gr
Χώρα Νάξου, 84300, Νάξο
info@naxospres.gr
5. Ιστοσελίδα : Cyclades24.gr
Ηρ. Πολυτεχνείου 1, Ερμούπολη, 84100,
Σύρο
info@cyclades24.gr

ΘΕΜΑ: *Μη ακριβής αναφορά για το Φράγμα Τσικαλαριού και την Αρχαιολογική Υπηρεσία από τον Δήμαρχο Νάξου και Μικρών Κυκλάδων»*

- ΣΧΕΤ.:** α) Η υπ' αρ. πρωτ. 82472/02.04.2002 Κ.Υ. Απόφαση «Έγκριση Περιβαλλοντικών όρων για το έργο: «Φράγμα Τσικαλαριού και Αξιοποίησης Λιμνοδεξαμενών Φανερωμένης και Εγγαρών Νήσου Νάξου Νομού Κυκλάδων» του Δήμου Νάξου & Μικρών Κυκλάδων»
- β) Το υπ' αρ. πρωτ. 51994/12.11.2012 έγγραφο της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου για την ανανέωση και τροποποίηση της Απόφασης Έγκρισης Περιβαλλοντικών όρων για το έργο: «Φράγμα Τσικαλαριού και Αξιοποίησης Λιμνοδεξαμενών Φανερωμένης και Εγγαρών Νήσου Νάξου Νομού Κυκλάδων» του Δήμου Νάξου & Μικρών Κυκλάδων
- γ) Την υπ. αρ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΒΜΑ/ΤΑΧΜΑΕ/252958/137327/9125/3914/20.12.2013 Υ.Α. (ΑΔΑ: ΒΛΓΔΓ-860)
- δ) Το υπ' αρ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΚΑΕΠΚΑ/157866/93920/6201/20.06.2014 Σήμα Διακοπής Εργασιών της ΚΑ' ΕΠΚΑ
- ε) Το υπ' αρ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/2ΕΒΑ/159708/95001/2633/23.06.2014 Σήμα Διακοπής Εργασιών της 2ης ΕΒΑ
- στ) Το υπ' αρ. πρωτ. 4864/21.07.2014 (ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/2ΕΒΑ/189853/111931/3124/21.07.2014 εισερχ.) έγγραφο της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου σχετικά με τη διακοπή εργασιών του έργου
- ζ) Το υπ' αρ. πρωτ. 2968/102068/20β₂/471/08.08.2014 (ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/2ΕΒΑ/209000/122939/3378/11.08.2014 εισερχ.) έγγραφο του ΥΠΑΑΤ για την άρση των σημάτων διακοπής
- η) Το υπ' αρ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/2ΕΒΑ/216232/127319/3469/26.08.2014 έγγραφο Μερικής Άρσης της 2ης ΕΒΑ

Σε συνέχεια συνέντευξης του Δημάρχου Νάξου και Μικρών Κυκλάδων κ. Δημητρίου Λιανού για το σχέδιο διαχείρισης υδάτων στη Νάξο στην ιστοσελίδα Mononews.gr, που αναδημοσιεύτηκε στις ιστοσελίδες Naxostimes.gr, Naxospress.gr και Cyclades24.gr και ιδιαίτερα σχετικά με μη ακριβή αναφορά για την διακοπή και καθυστέρηση του έργου κατασκευής του Φράγματος Τσικαλαριού από την Αρχαιολογική Υπηρεσία - Εφορεία Αρχαιοτήτων Κυκλάδων (που προήλθε από τη συνένωση των πρώην ΚΑ' ΕΠΚΑ και 2ης ΕΒΑ) [*«Εδώ και 30 χρόνια συζητάμε το φράγμα του Τσικαλαριού. Δεν είχε καλή επίβλεψη, είχε αστοχίες η μελέτη, το έργο σταμάτησε 2,5 χρόνια από την Αρχαιολογία για ένα εκκλησάκι, και τελικά προβλέφθηκε να γίνουν έργα για να προστατευθεί»*], σας ενημερώνουμε τα ακόλουθα:

Οι περιβαλλοντικοί όροι του έργου εγκρίθηκαν το έτος 2002 (σχετ. α') και η έγκριση ανανεώθηκε το έτος 2012 (σχετ. β'). Από πλευράς Υπουργείου Πολιτισμού χορηγήθηκε το έτος 2013 η υπουργική εγκριτική απόφαση του έργου (σχετ. γ'). Προτού ακόμη συναφθεί το μνημόνιο συνεργασίας μεταξύ των Υπουργείων Πολιτισμού και Αγροτικής Ανάπτυξης και γίνει πρόσληψη αρχαιολόγου για την επίβλεψη των εργασιών του έργου διαπιστώθηκε ότι είχαν πραγματοποιηθεί στην περιοχή κατασκευής του φράγματος Τσικαλαριού Νάξου και πλησίον του προστατευόμενου βυζαντινού Ι. Ν. Αγίου Μάμαντος (Παναγίας Θεοσκέπαστης) μεγάλης κλίμακας εργασίες διάνοιξης δρόμου μήκους περίπου 1000 μ. και πλάτους που σε ορισμένα σημεία έφτανε τα 15 μ. Οι εν λόγω αυθαίρετες εργασίες διακόπηκαν από τις τότε συναρμόδιες ΚΑ' ΕΠΚΑ και 2η ΕΒΑ στις 20 και 23.06.2014 αντίστοιχα (σχετ. δ' & ε') μέχρι να ολοκληρωθούν οι προαπαιτούμενες διαδικασίες. Ακολούθως οι εργασίες Κατασκευής του Φράγματος διακόπηκαν από το Τμήμα Τεχνικών Έργων της Περιφερειακής Ενότητας Νάξου της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου (σχετ. στ').

Μετά από αίτημα άρσης των σχετικών σημάτων διακοπής από τη Διεύθυνση Τεχνικών Μελετών και Κατασκευών του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης για να απομακρυνθούν τα προϊόντα αποψίλωσης – εκσκαφών (σχετ. ζ') η 2η ΕΒΑ προχώρησε σε μερική άρση του σήματος για να πραγματοποιηθούν οι εν λόγω εργασίες (σχετ. η'). Τελικά στις 30.03.2015 χορηγήθηκε πλήρης άρση των σημάτων διακοπής (σχετ. θ'), αφού ολοκληρώθηκε η σύναψη μνημονίου συνεργασίας μεταξύ των Υπουργείων Πολιτισμού και Αγροτικής Ανάπτυξης και πραγματοποιήθηκε η πρόσληψη αρχαιολόγου για την επίβλεψη των εργασιών. Όπως προκύπτει από τα ανωτέρω, η Αρχαιολογική Υπηρεσία διέκοψε μόνο αυθαίρετες εκσκαφικές εργασίες διάνοιξης δρόμου, και ενώ εκκρεμούσαν ακόμη οι απαλλοτριώσεις των ακινήτων στην περιοχή του έργου, και για διάστημα εννέα μηνών, όχι δυόμισι ετών, και όχι βέβαια το ίδιο το έργο. Οι πολύχρονες καθυστερήσεις στην κατασκευή πριν και μετά το διάστημα αυτό δεν έχουν καμία σχέση με την Αρχαιολογική Υπηρεσία, η οποία, αντιθέτως, διευκόλυνε σε πολλές περιπτώσεις την υλοποίηση του έργου, καθότι έχει πλήρως κατανοηθεί η εξαιρετική σημασία του για το νησί της Νάξου.

Σχετικά με το αναφερόμενο στη συνέντευξη ως «εκκλησάκι», ο Δήμαρχος Νάξου, με τον οποίο η Υπηρεσία μας έχει αγαστή συνεργασία, γνωρίζει καλά ότι αυτό, δηλαδή ο Ι. Ν. του Αγίου Μάμαντα (Παναγία Θεοσκέπαστη), αποτελεί για την αρχιτεκτονική, το μέγεθος και την ποιότητα κατασκευής του, ένα από τα σπουδαιότερα βυζαντινά μνημεία της νήσου Νάξου και, γενικότερα, του Αιγαίου Πελάγους. Από τον Νοέμβριο του έτους 2018 η Εφορεία Αρχαιοτήτων Κυκλάδων ξεκίνησε την υλοποίηση στερεωτικών εργασιών στον εμβληματικό βυζαντινό ναό, που χωροθετείται στο άμεσο περιβάλλον του έργου «Κατασκευή Φράγματος Τσικαλαριού Νάξου». Ο λαμπρός τρουλλιαίος τετράστυλος σταυροειδής εγγεγραμμένος με μεταγενέστερο νάρθηκα ναός σύμφωνα με την αφιερωματική επιγραφή του επισκόπου Λέοντος ήταν αφιερωμένος στη Θεοτόκο. Η αρχιτεκτονική του χρονολογείται από τα τέλη του 10ου έως τα μέσα του 11ου αιώνα, ενώ στο εσωτερικό διατηρεί σημαντικότατο τοιχογραφικό διάκοσμο.

Μολονότι το μνημείο δεν διατηρεί την ανατολική καμάρα, το τεταρτοσφαίριο και το ανώτερο τμήμα του ημικυλίνδρου της αψίδας, καθώς και το βόρειο τμήμα του νάρθηκα, η Υπηρεσία μας κατάφερε με τις επεμβάσεις της να καταστεί δυνατή η υλοποίηση του δημόσιου έργου στο περιβάλλον του μνημείου και μάλιστα με τη χρήση εκρηκτικών υλών. Συγκεκριμένα,

αποκαλύφθηκαν όλοι οι αναλημματικοί τοίχοι που περιβάλλουν το πλάτωμα έδρασης του ναού και επισκευάστηκαν ή ανακτίστηκαν με σκοπό την εξυγίανση - ενίσχυση του πλατώματος έδρασης και την προστασία του μνημείου. Επιπλέον, υλοποιήθηκαν εργασίες αρμολόγησης σε τμήματα των εσωτερικών και εξωτερικών τοιχοποιιών και στα εξωρράχια των καμαρών του νάρθηκα, προκειμένου να ενισχυθεί η συνεκτικότητά του. Επισυνάπτεται φωτογραφικό υλικό προς τεκμηρίωση.

Σε συνέχεια των ανωτέρω θα παρακαλούσαμε θερμά όλοι οι εμπλεκόμενοι παράγοντες να είναι ακριβείς στις διατυπώσεις τους, ώστε να μη δημιουργούνται εσφαλμένα αρνητικές εντυπώσεις εναντίον της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας στην τοπική κοινωνία σχετικά με τις καθυστερήσεις του έργου, για τις οποίες άλλωστε δεν φέρει ουδεμία ευθύνη. Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Κυκλάδων θα λειτουργεί πάντα με πνεύμα συνεργασίας με όλους τους φορείς, επιδιώκοντας να διευκολύνει την υλοποίηση όλων των έργων που έχει ανάγκη το νησί, χωρίς, ωστόσο, να κάνει εκπτώσεις στο έργο της προστασίας της μοναδικής μνημειακής κληρονομιάς της Νάξου, που αποτελεί πολύτιμο, μη ανανεώσιμο πόρο βιώσιμης ανάπτυξης. Παρακαλούμε, τέλος, η διευκρίνιση της Εφορείας να δημοσιευτεί από τα Μέσα Ενημέρωσης που δημοσίευσαν την συνέντευξη.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΤΗΣ ΕΦΟΡΕΙΑΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΑΘΑΝΑΣΟΥΛΗΣ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΣ ΔΡ.Φ.